

Potopa

Převod materiálu

Rut Brodská

Pořadí v lekci

6

Téma

Bůh činí konec, aby umožnil začátek.

Cíle

- Všechny věkové skupiny děti si připomenou, že jsou součástí celého stvoření.
 - Mladší a starší děti se dozvědí, že i jeden jediný spravedlivý stojí Bohu za to.
 - Mladší a starší děti se dozvědí o stále platné smlouvě s Bohem.
-

6.1 Pro učitele

Biblický text: Gn 6,5–8,22 (9,17)

6.1.1 Výkladové poznámky

Postavy

- *Bůh* nejprve litující, že učinil svět, pak zase litující, že tohoto litoval. Mezitím se rozhodne pro záchranu Noeho (s rodinou), předává mu instrukce, jak udělat archu, koho v ní zachránit, pak sešle vody na zemi, následně uklidní vody i vítr, řekne zachráněným, že mohou ven a nakonec žehná Noemovi a synům jeho a uzavírá s nimi smlouvu navždy platnou pro lidstvo.
- *Noe* je v poměrně pokročilém, zralém věku, když je pověřen stavbou archy. Je shledán spravedlivým a bezúhonným. Má jednu ženu, tři syny a tři snachy. Pak postaví archu (udělal všechno, jak mu Hospodin přikázal) a nechá do ní vejít vždy po páru ze všeho tvorstva. Pak vypouští létavce a poté, co vyjde z archy, vybuduje oltář a obětuje Hospodinu.
- *Šém, Chám a Jafet*: synové Noemovi, kteří vejdou do archy a zase z ní vyjdou.
- *Noeho žena a tři snachy* vejdou do archy a zase z ní vyjdou.
- *Havva*: první a nejméně známá, ptactvo, plazi vejdou do archy a zase z ní vyjdou.
- *Krkavec a holubice*: létavci na výzvědech.
- Lidé, jejichž výtvarná mysl i srdce je v každé chvíli zlý. Jsou jen jakousi kulíčkou přibíhu, jen se o nich v přibíhu mluví, ale zároveň dívodem Božího roztrpění.

Rozšířte si obzory: Lidé, sousedi, spoluobčané, kteří se Noemovi s posměchem diví, proč staví archu: „Někam popluješ? A jak chceš dostat tu loď na vodu? Blázen!“ Ježíš to ve svých dnech připomene: „...jako za dnů Noeho: Jako tehdy před potopou hodovali a pili, ženili se a vdávaly až do dne, kdy Noe vešel do korábu, a nic nepoznali, až přišla potopa...“ (Mt 24,37–39)

Místo: Ararat je pohoří na pomezí Turecka a Arménie (tehdejší Mezopotámie), jehož nejvyšší bod měří 5137 m a je bodem spojení archy po ustání srážek.

As: Noemovi bylo 600 let, když Hospodin ohlásil seslání vody na zem, které propuklo po 7 dnech po dostavbě archy. Voda sílila a stoupala 40 dní a nocí; celkově voda stála na zemi 150 dnů, po dvou a půl měsících voda začala klesat a začaly se objevovat vrcholky hor; po 40 dnech od přistání archy na Araratu vyslal Noe krkavce; pak začaly vody vysychat a po měsíci a půl byla země suchá, to bylo Noemovi 601 let. Po potopě žil Noe 350 let.

Pojmy

- *Archa:* stejného výrazu je užito o ošatce, v níž byl zachráněn Mojžíš (Ex 2,3). Prostředek k záchraně uprostřed situace, kdy nic nenavzdává tomu, že je možné zachránit život a s nímž má Bůh své plány.
- *Chodit s Bohem* v přeneseném slova smyslu „žít“. Znamená se na své životní cestě neustále dopátrávat po Boží vůli. Srov. Ježíšův výrok o tom, že je cesta, pravda i život (J 14,6).
- *Smlouva:* Bůh stvrzuje svůj záměr už nikdy nevyhladit veškeré tvorstvo z povrchu zemského. Na znamení se objevuje na nebi duha.

6.1.2 Úskalí

- Před potopou i po potopě jsou výtvořiny lidských srdcí nahlíženy jako zlé. Zlé je míněno v obecném slova smyslu jako opak dobrého. Dobré je to životodárné; zlé naopak nespolehlivé, život rozvracející, zotročující.
- I Noe má zřejmě zlé myšlení; a již od mládí, ale otevírá se Boží vůli, přisobnosti a to napěimuje jeho cestu.
- Co je to za Boha, který ničí násilím na zemi zase násilím? Možná si tuto trpkou otázku vypravěš neklade. Možná se soustředí jen na Boží rozpaky, na Boha, který chce zachránit svou dobrou zemi před ještě větší zlem, a který ji nakonec nechce zničit, ale zachovat. Možná to je především příběh o záchraně Noeho.
- Detailní údaje o materiálu, zařízení a rozměrech archy mají spíše jen upozornit na to, že jde o plán Boží, na jeho příkaz uskutečňovaný, a na poslušnost víry Noeho, se kterou tyto údaje přijímá.

6.1.3 Odkazy

Odkazy na pracovní listy najdete pod příslušnou kapitolou (6.1.3) na adrese <http://goo.gl/DEY6Xb>.

6.2 Pro děti

6.2.1 Předškolní děti

Kdyby přišly povodně, jaké zvířátko byste si s sebou do lůnu vzali?

Jednou se totiž hodně moc rozpršelo a přšelo dlouho a všude kolem začínalo být plno vody. Bůh byl smutný, jak se lidé k sobě chovají, a rozhodl se, že to musí přestat. Řekl si: A dost!, stvořil jsem přece zemi, aby na ní bylo lůvku dobře, a tohle už musí přestat. Tak sešlu všude vody, ty všechno s sebou vezmou, odnesou to pryč a pak začnu s lidmi a zemí znovu a nanovo. Ale nechci zničit Noeho; to je lůvku dobrý a spravedlivý a poslušný. A tak ho zachráním, jeho ženu a tři syny s manželkami, a to tak, že Noe postaví obrovskou loď, archu, ve které ty silné deště jeho rodina přežká. A s nimi ještě zvířata.

(Nyní s dětmi realizujte zvířátka: buď je samy namalují, anebo vyberou z obrázků. Každý je může buď vlepít na pracovní list do „své“ lodi, anebo vystihnout jednu obrovskou a do ní vlepí/vkreslí všechna zachráněná zvířata. Archu pak můžete přispědlit na deku anebo připnout k polystyrénové tabuli. Po tvoření...)

Když ty velké deště ustaly, ještě dlouho nemohl nikdo z archy ven; voda mizela velmi pomalu. A tak Noe vysílal posly, nejprve krkavce, pak holubici, která se napodruhé vrátila s olivovou větvičkou v zobáku, což znamenalo, že voda mizí a objevují se stromy a země tak, jak byla před potopou. Všichni na lodi se zaradovali; jsou zachráněni. A najednou se objevila na obloze duha. Toto je znamení, řekl Bůh, mé smlouvy, kterou s vámi odteď uzavírám. Lituji, co jsem učinil a už nikdy to takhle neudělám. A když vystupoval Noe s manželkou a syny a jejich manželkami z lodi, byli Bohu moc vděční za to, že je ochránil.

(Dokreslete s dýmkami nad archu velikou, krásnou, pestrobarevnou duhu.)

Pomůcky: Pracovní listy, pastelky, nůžky, obrázky zvířat, lepidlo, papíráčky.

6.2.2 Mladší školní děti

Víte jistě, že chcete vyprávět příběh pravě ode mne? Myslím, že jiní to dokážou mnohem lépe.

Že v příběhu hrají hlavní roli, říkáte? To je fakt přehnané. Mistr si mohl vybrat papouška nebo jiného ptáka. Já jsem jen obyčejná holubice. Ale našťástí si vybral mě. Inu, tak dobrá, když už jsem začala, tak vám ten příběh dovyprávím. Ale musím začít příběhem popořádku.

Začalo to tím, že se Bůh rozzlobil na lidi. Dělali si totiž ze života holubník. Věbec nepochopili, že zde na zemi žijeme spolu a jeden pro druhého a že se tím mají i řídit. My zvířata jsme to tedy pochopili a chápeme také, proč se Bůh na lidi rozhněval. Ale jak vážné to celé je, jsme si uvědomili až tehdy, když Bůh řekl, že lituje toho, kdy učinil člověka a že ho chce vyhladit ze země. Že učiní konec lidstvu, ale také konec se vším živým. To tedy bylo smutné. I pro nás. My zvířata jsme museli platit za špatné chování lidí.

Bůh ale chtěl pokračovat dál ve svém stvoření. On nemyslel jen na konec, ale také na nový začátek. Nejprve všechno vyhladit a poté znovu začít. Znáte Noeho? Noe byl rovněž člověk, ale jiný než ostatní. Spravedlivý, dobrý. Chodil s Bohem, tak to nazval on sám. Já sama tedy nikdy nechodím, já létám, ale moc se mi to přirovnání líbí. A Bůh řekl tehdy Noemovi: Udělej velkou loď, archu. Super velkou loď, protože v ní zachráním tebe, manželku, syny a jejich manželky a taky zvířata, vždy po páru.

Musela to tedy být důmyslná loď se spoustou dobře oddělených kójí. Dokážete si představit, že by se šelmy volně procházely po palubě? A kolik potravy musel Noe připravit? A jak dobře musela být loď vymazána smolou a z kvalitního dřeva, aby nás všechny unesla? A co všechno si Noe musel vyslechnout od svých nechápavých sousedů, kteří přihlížejíce se ho ptali, proč že staví? A na zahradě za domem? A tak daleko od moře a tak obří loď?

Konečně byla archa hotova a všichni se začali naložovat. Noe myslel, že udělal velké dveře, ale když vcházel zamilovaný žirafí pár, měli co dělat, aby se dostali dovnitř. A když se dveře zavřely, začalo pršet. A přelo 40 dní a 40 nocí. A když přestalo, nebylo slyšet nic, než šplouchání vody o loď. Takže tohle jsme přežili, říkali jsme si, ale co dál? Potravy se pomalu nedostávalo a nikde nebylo nic než voda. Našťástí Bůh na nás nezapomněl. Po 150 dnech začal vanout vítr, který odnášel vody pryč. Večer co večer studoval Noe hvězdy na nebi, až jednoho rána přešel s objevnou novinkou: uvízli jsme na Araratu. Vám to možná nic neříká, ale já to věděla hned. Pohořel v Mezopotámii. Po dvou a půl měsících jsme zaslechli z kajuty jásot: poprvé jsme spatřili vrcholky hor nad hladinou. A také Noeho hrozící prst: ještě nemůžete ven! A začal hledat mezi námi průzkumníka. Neprodleně se přihlásil krkavec a hned začal klapat křídly na okno, takže ho Noe vypustil ven. Zpátky byl ale co by dup: Nemám co nahlásit. Po nějakém čase se Noe rozhodl poslat mne. Jsi přukná, taková fotogenická. Já tedy nevím, myslím, že fotoaparát tehdy ještě nebyl vynalezen. Ale Noe pokračoval: Ano, pošlu tebe; kdoví, možná se jednou staneš symbolem něčeho pěkneho...

A tak jsem odletěla; podruhé jsem se vrátila s olivovou větvičkou v zobáku a Šém si mě hned namaloval, že prý musím myslet na mír, když mě vidí. A poté, když jsem vyletěla, byl to zemský ráj na pohled. Všude sucho, země se probouzela k životu. Užívala jsem si větru mezi křídly a mířila jsem pořádkem dál a dál.

Najednou za sebou slyším šum křídél. Ne to nebyl krkavec; ale holub jako já. Přistál mi u nohou. Chlapák to byl; a hned začal cukrovat. Bylo to moc milé. Odkud se ale vzal?

Téhož dne jsem se už zpátky na lož nevrátila. Noe se musel o budoucnost postarat sám. Mám někoho jiného, kdo si žádá mou pozornost. A taky jsem dostala nový úkol: když hledám vřtáky, není to Noemovi pro radost. Stavím bytelné hnízdo pro budoucnost.

(Podle vyprávění K. A. D. Smelika, *Bijzonder bijbels beestenboek*)

6.2.3 Starší školní děti

- Rozkreslete příběh o potopě do scén (co scéna to papír) a dejte mladším dětem, aby poskládaly do správného pořadí.
- Chodit s Bohem — co si myslíte, že vyjádření chce říct?
- Víte o kolika lidech v Bibli je toto řečeno? (Viz Gn 5,22.)
- V Odkaze prvního pracovního listu najdete osmisměrku: Najdete stovku živočichů, které vzal také Noe do archy?
- „Po nás potopa“ — co chce tohle řízení říci? Dokázali byste přijít na výrok, který je k tomuto opakem? (Př 24,14; 10,2; „S poctivostí nejdál dojdeš“ — vše, co cení odpovědný přístup k životu a životu druhých.)

6.2.4 Přesah

- Děti možná znají film *Božský Evan* od Toma Shadyaca — moderní do „dnešní“ doby zasazený Noemův příběh ukazující mj. co všechno se kolem neobvyklého stavění archy mohlo dít.
- V jedné divadelní hře se žena Chámová vzpírá nastoupit do archy: „Já nikam nepůjdu. Nebudu sedět na téhle kocábce mezi boží elitou, když všichni, které mám ráda, mají být zhnouti. Ten tvůj bůh chce slzy? Dobře, tak ať si tvůj otec na nich pluje sám, i tvoji příbuzní. Se mnou nepožívejte.“
- Podobná vyprávění o potopě najdeme i v jiných náboženských textech. Nejznámější z nich je mezopotámský epos o Gilgamešovi, kde se hlavní hrdina dovídá o potopě, staví loď a na konci získává on i jeho žena od božstev nesmrtelnost.
- Noe je součástí Ježíšova rodokmenu (Lk 3,36).

6.3 Liturgie

6.3.1 Písně

Píseň o potopě (BTS 52); *Já mám kocábkou* (Svítá 100); *Mír na zemi daruj nám* (Svítá 184); *Je lepší na skále* (Svítá 118); *V tvé síle, Pane Bože můj* (EZ 200)

6.3.2 Biblický text k zapamatování

Nezhrouť se nikdy, spravedlivý zůstane v paměti věčně. Nemusí se bát zlé zprávy, jeho srdce pevně doufá v Hospodina. (Ž 112,6.7)

6.3.3 Rituál

Ke společnému zpěvu nebo volání: *Hospodine, jak vznešené je tvoje jméno po vši zemi* (Svítá 76).

6.3.4 Okénko do bohoslužeb

Síla, krása, velkolepost stvořeného: Kolik si myslíte, že žije na světě lidí? (7,236 miliard.) Kolik je druhů zvířat? (8,7 milionů.) Kolik je druhů rostlin? (350 tisíc, zatím bylo popsáno pouze 290 tisíc druhů.) Jaké je množství vody na zemi? (1,4 miliard km³ — povrchová, podpovrchová, v atmosféře, v živých organismech.)

Dokážete si to všechno představit?

To všechno máme kolem sebe. A máme komu za to být vděční.

6.3.5 Modlitba

Bože, prosíme a děkujeme za celou zemi. U nás šetrně zacházet se vším živým, co je na ní. Prosíme, ať nás nepohltní tma, beznaděj, neláska, ani žádná jiná katastrofa, ale proveď nás jimi k nové síle, naději a víře. Amen.

Odkaz na pracovní list

[04 Potopa](#)

[04 Noe - potopa - st](#)

[14/1 Na věky - Nový poátek](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál přece nejdeme sami I \(Od stvoření k Josefovi + Od Mojžíše k Rút\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Genesis 6,5–8,22](#)